

ΤΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΦΡΟΝΗΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΦΡΟΝΗΜΑ ΤΟΥ ΑΠΟΚΡΥΦΙΣΜΟΥ

*π. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου (†)
Ἀπόσπασμα ἀπὸ ὁμιλία τοῦ στό Ε' Σεμινάριο Πίστewας
(Αἴγινα 21-27 Αὐγούστου 1993)*

Ἡ Ὁρθόδοξη πίστις καὶ ζωὴ, τὸ Ὁρθόδοξο δηλαδή φρόνημα καὶ ἦθος, εἶναι τὸ φρόνημα τοῦ **ταπεινοῦ Ἰησοῦ**, ὁ ὁποῖος Θεὸς ὦν “...ἐταπεινώσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπὴκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ...” (Φιλιπ. β' 8). Τὸ φρόνημα αὐτὸ καλεῖται νὰ πραγματώσῃ στή ζωὴ του ὁ Ὁρθόδοξος πιστὸς καὶ εἶναι ἀναγκαῖο νὰ ἀντιληφθῆ ὅτι εἶναι ἀσυμβίβαστο μέ τὸ **φρόνημα τοῦ ἀποκρυφισμοῦ**.

Σύμφωνα μέ τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι κομμάτι τοῦ σύμπαντος νοουμένου μονιστικά, ὅπως πιστεῖται ὁ ἀποκρυφισμὸς γενικότερα, ἀλλὰ εἶναι **δημιούργημα τῆς ἀγάπης τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ**. Ὁ Δημιουργός, ὁ ὁποῖος δέν ταυτίζεται μέ τὰ δημιουργήματά του, προνοεῖ γι' αὐτὰ καὶ δέν ἀφήνει τὸν ἄνθρωπο ἔρμαιο στὰ χέρια ἀνύπαρκτης εἰμαρμένης. Ἀπὸ τὴν ἐλεύθερη προαίρεση τοῦ ἀνθρώπου, πού εἶναι τὸ κυριότερο δῶρο μέ τὸ ὁποῖο ἔχει προικισθῆ ἀπὸ τὸ Θεό, ἐξαρτᾶται τὸ ἂν θὰ κάνει στή ζωὴ του τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ δικό του θέλημα ἢ ὄχι. Ὁ ἄνθρωπος, ἐπειδὴ εἶναι ἐλεύθερος, εἶναι καὶ ὑπεύθυνος γιὰ τίς πράξεις του. Ὁ Θεός εἶναι ὁ κύριος τῆς ἱστορίας καὶ ὄχι τὸ ἀπρόσωπο ἀνατολίτικο “κισμέτ”, τὸ ὁποῖο εἶναι τελείως ξένο ὄχι μόνο πρὸς τὸ ὀρθόδοξο φρόνημα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν δυτικὸ πολιτισμὸ γενικότερα.

Τὸ εὐσεβὲς φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας, ἔτσι ὅπως βιώνεται καὶ αὐθεντικά ἐκφράζεται ἀπὸ τοὺς ἁγίους, εἶναι **φρόνημα ἀσκητικὸ καὶ προϋποθέτει ἀγῶνα**. Καλεῖ τὸν ἄνθρωπο σὲ φιλότιμο ἀγῶνα, προκειμένου νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν ἐγωκεντρικὴ, αὐτονομημένη, ἀλογο ζωὴ τῶν παθῶν καὶ τῆς ἀμαρτίας καὶ νὰ εἰσέλθῃ στὴν ἔλλογο καὶ κατὰ φύσιν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸς ὁ ἀγῶνας εἶναι πού δίνει πραγματικὴ χαρὰ στὸν ἄνθρωπο.

Ἀντίθετα ὁ ἀποκρυφισμὸς μέ τίς θρησκευτικῆς τάξεως αὐθαίρετες δοξασίες του, λατρεύοντας τὴν κτίση καὶ ὄχι τὸν κτίσαντα καὶ ἀποδίδοντας στὴν κτίση φανταστικὲς ιδιότητες καὶ δυνάμεις, δικαιώνει, κολακεύει καὶ τροφοδοτεῖ τὰ πάθη καὶ τίς κατώτερες ὁρμές στὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν μεταβάλλει σὲ ἀβουλο καὶ ἀνεύθυνο ὄν.

Τὸ φρόνημα τοῦ Χριστοῦ συνίσταται στὴν **αὐτοκένωση “ἐν ἐλευθερίᾳ”**. Ἡ κένωση τοῦ Χριστοῦ δέν εἶναι ἀποτέλεσμα ἀνάγκης, ἀλλὰ ἐλευθέρας βουλήσεώς του, προκειμένου νὰ ἀναζητηθῇ σὲ τὸν πεσμένο ἄνθρωπο. Εἶναι καρπὸς ἀγάπης. Ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς κενώσεως ἦταν ἡ πρόσληψη τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἔνωσή του μέ τὸν Θεὸ σὲ ἓνα πρόσωπο, στό πρόσωπο τοῦ Θεοανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἔτσι ἡ κένωση τοῦ Χριστοῦ ἐσήμαινε ἀνύψωση τοῦ ἀνθρώπου· ὁ θάνατος, ἡ ἀνάσταση καὶ ἡ ἀνάληψή Του ὁδήγησαν τὸν ἄνθρωπο στὴ νίκη κατὰ τοῦ θανάτου, στὴν ἀνάσταση, σὲ ζωὴ ἀφθαρσίας καὶ ἀθανασίας καὶ τὸν κατέστησε μέτοχο τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ Πατρός.

Ἡ κένωση πού συνεπάγεται τὸ Ὁρθόδοξο φρόνημα ὀφείλει ἐπίσης νὰ μὴν εἶναι ἀποτέλεσμα ὁποιοῦ ἐξαναγκασμοῦ, ἀλλὰ **καρπὸς ἐλευθέρας προαιρέσεως καὶ ἀγάπης**. Εἶναι ἡ θεληματικὴ ἀπόρριψη τῆς αὐτονομίας τοῦ Ὁρθόδοξου πιστοῦ καὶ ἡ ἀπάντηση στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, δηλαδή τὸ ἀνοιγμα τοῦ ἀνθρώπου γιὰ νὰ δεχθῆ μέ ἄκρα ταπείνωση τὸ μέγα ἔλεος τοῦ Κυρίου.

Ὁ Θεός εἶναι ὁ Κύριος τῆς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, τοῦ ἐλέους καὶ τῆς ἀγάπης. Ὁ Ὁρθόδοξος Χριστιανὸς μέ τὸ ἀσκητικὸ του φρόνημα ἐκδηλώνει τὸ **φρόνημα μετανοίας καὶ ταπεινώσεως** ὄχι μόνο διανοητικά, ἀλλὰ καὶ μέ ὄλη του τὴν ὑπαρξή. Ἡ **ἀσκησις** στὴ ζωὴ τοῦ Ὁρθόδοξου πιστοῦ ἀποτελεῖ τὴ συμμετοχὴ τοῦ σώματος στὴν ἀρετὴ τῆς ταπείνωσης καὶ ἡ ταπείνω-

ση αποτελεί τή μόνη δυνατότητα συνεργίας του ανθρώπου στό μυστήριο τής σωτηρίας του. Αυτή ή σωτηρία είναι ολοκληρωτικά Χάρη, δωρεά του Θεού. Όμως ό άνθρωπος πρέπει νά επιθυμήσει αυτή τή δωρεά, νά τήν εκζητήσει, νά τή θεωρήσει ως τό μεγαλύτερο θησαυρό του καί νά προσκολλήσει τήν επιθυμία καί τήν καρδιά του σ' Αὐτόν. Αυτό σημαίνει ότι θά αναθεωρήσει τίς προτεραιότητες στή ζωή του, ώστε νά ανταποκρίνονται στήν ολοκληρωτική στροφή του πρὸς τήν ἀγάπη του Θεού. Αυτή ή ἀπάντηση στήν ἀγάπη του Θεού μέ τήν ἀγάπη του ανθρώπου περιλαμβάνει τήν **ἀποβολή του ίδιου θελήματος** καί τήν αυτοπροαίρετη ταύτιση του θελήματος του ανθρώπου μέ τό θέλημα του Θεού. Αυτό συνεπάγεται καί τήν τήρηση τῶν ἐντολῶν του Κυρίου.

Ἔτσι ό Ὁρθόδοξος Χριστιανός δέν προσδιορίζει ό ίδιος τούς κανόνες τῆς ζωῆς του, ξεκομμένα ἀπό τήν κοινωνία ἀγάπης μέ τόν Θεό. Δέν ταυτίζεται μέ τήν πρόκληση του ὄφους, νά γίνει Θεός μέ αυτόματες διαδικασίες, μέ μεθοδεύσεις καί τεχνικές πού ό ίδιος καθορίζει, ἀκολουθώντας δηλαδή τό θέλημα του σέ ἀντίθεση μέ τό θέλημα του Θεού. Γνωρίζει ότι ἕνα τέτοιο φρόνημα είναι ἀντίθετο μέ τήν ἴδια τή φύση του πού είναι κοινωνία καί ἀγάπη, ή οποία δέν μπορεῖ νά κομματιασθεῖ. Δέν περιλαμβάνει μόνο τήν ἀγάπη πρὸς τόν ἑαυτό του ἢ τήν ἀγάπη πρὸς τόν πλησίον, ἀλλά καί τήν ἀγάπη πρὸς τόν Θεό. Ἔτσι ό δρόμος τῆς αὐτονομίας γίνεται γιά τόν ἄνθρωπο μιά “παρά φύσιν ὁδός”.

Ὁ Ὁρθόδοξος Χριστιανός ταυτίζεται μέ τό φρόνημα τῆς Παρθένου Μαρίας, ή οποία σέ ἀντίθεση μέ τήν πρόκληση του ὄφους διακήρυξε γιά λογαριασμό ὁλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητας: “γένοιτό μοι κατὰ τό ῥῆμά Σου”. Ἔτσι ό ἄνθρωπος ἐγκαταλείπει τήν ἐγκεντρική στάση του καί ξαναβρίσκει τή σωστή του θέση καί σχέση μέ τόν Θεό, μέ τούς ἄνθρώπους, μέ τόν ἑαυτό του καί μέ ὅλη τή δημιουργία καί βαδίζει τό δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς πού είναι ό δρόμος τῆς “καινῆς κτίσεως ἐν Χριστῷ”.

Ὁ ἄνθρωπος ἐγκαταλείπει τή μοναξιά του, τή γυμνότητα στήν οποία τόν ὀδήγησε ή αὐτονομία του καί ἐνδύεται τό ἐνδυμα τῆς ἀφθαρσίας, δηλαδή τή Χάρη του Θεού καί τήν ἐν Χριστῷ ζωή. Μέ αυτό γίνεται κατανοητό ότι τό Ὁρ-

θόδοξο φρόνημα δέν καλλιεργεῖται ἀπό τό κάθε άτομο ξεκομμένο ἀπό τήν κοινωνία ἐν Χριστῷ, δηλαδή ἀπό τήν Ἐκκλησία, πού είναι Σῶμα Χριστοῦ. Σ'αὐτό τό Σῶμα προσλαμβάνομεθα μέ τό “Ἅγιο Βάπτισμα καί γινόμεθα “εἷς ἐν Χριστῷ” καί συνεπῶς ἀλλήλων μέλη. Δέν ὑπάρχει Ὁρθόδοξο φρόνημα ἔξω ἀπό αὐτήν τήν κοινωνία. **Ἡ καλλιέργεια ἀτομικῆς εὐσέβειας χωρίς ἀναφορά στό Σῶμα του Χριστοῦ, δηλαδή στήν Ἐκκλησία, είναι ἀγνωστη στόν Ὁρθόδοξο Χριστιανό.** Τοῦτο, γιατί τό Ὁρθόδοξο φρόνημα ταυτίζεται μέ τό φρόνημα του Χριστοῦ καί ἐπομένως δέν είναι ἀνθρώπινο ἐπιτεύγμα, ἀλλά δωρεά του Θεοῦ, ἀποτέλεσμα μετοχῆς μας στή ζωή του Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Ὁ Ὁρθόδοξος Χριστιανός πού μέ τή χάρη του Θεοῦ αὐξάνει στήν πνευματική ζωή, μέ τόν καιρό παύει νά αισθάνεται τόν πνευματικό ἀγῶνα ὡς βάρος καί αισθάνεται χαρά μέσα σ'αὐτόν, ή οποία θεμελιώνεται στήν ἀγάπη του Θεοῦ καί στήν ἐν Χριστῷ ἐλπίδα. Ἡ ἐλπίδα αὐτή είναι βεβαία καί δέν ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ἄβυσσο, στήν οποία ἔχει τυχόν πέσει ό ἄνθρωπος. Σέ κάθε περίπτωση, κάτω ἀπό ὅποιοσδήποτε συνθήκες, γιά ὅποιον κραυγᾶσει μέ ὅλη του τήν ὑπαρξη πρὸς τόν Θεό ἐκζητώντας τό ἔλεός Του ὑπάρχει ἐλπίδα. Ἡ ἄβυσσος τῆς ἀγάπης του Θεοῦ είναι πολύ μεγαλύτερη ἀπό ὅποιαδήποτε ἄβυσσο ἔχει πέσει ό ἁμαρτωλός ἄνθρωπος.

Ἀντίθετα ὅταν οι ἀποκρυφιστές μιλοῦν γιά Θεό, δέν ἐννοοῦν τόν ἀκτιστο προσωπικό Θεό, δημιουργό του κόσμου καί του ἄνθρώπου, ἀλλά ἐννοοῦν τήν **ἀπρόσωπη συμπαντική ζωτική ἐνέργεια, μιά ἐνέργεια χωρίς ιδιότητες, πέραν του καλοῦ καί του κακοῦ**, πού μπορεῖ νά είναι ἀδιακρίτως καλή ἢ κακή ἀφοῦ ἀποτελεῖ τό ἅπαν τῆς φυσικῆς ἐνέργειας, θεός δηλαδή χωρίς ἀγάπη καί ἔλεος! Ἡ ἐννοοῦν τόν ἄνθρωπο ὄχι τόν κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσιν του Ἁγίου Θεοῦ, ἀλλά ἐκεῖνον πού ἔχει ἐνεργοποιήσει ὅλες τίς ὑποτιθέμενες δυνάμεις, θετικές ἢ ἀρνητικές, καί ἔχει ἐξελιχθεῖ πρὸς τήν κατεύθυνση του ὑπερανθρώπου.

Ὁ ἀποκρυφισμός θεοποιεῖ τήν κτίση καί τόν ἄνθρωπο καί ἀρνεῖται ὁλότελα τόν κτίστη. Ἐξᾶλλου προβάλλονται ἐπιτεύγματα ὡς ἀποτέλεσμα ἀπόκρυφων ἐσωτερικῶν δυνάμεων μέσα